

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตของผู้พิการทางสายตา” มีรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Method) ด้วยการสัมภาษณ์เจาะลึกกลุ่มผู้พิการทางสายตาที่ใช้อินเทอร์เน็ตในชีวิตประจำวัน เพื่อให้ได้ข้อมูลใน คำตอบเชิงลึก และตรงตามวัตถุประสงค์ ทางผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัย ดังนี้

1. การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-Depth Interview) โดยสัมภาษณ์ผู้พิการทางสายตากลุ่มคนทำงานที่ใช้การสื่อสารผ่านระบบอินเทอร์เน็ตเป็นประจำ ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่ทั่วไป หรือระดับผู้นำกลุ่มทั้งด้านเทคโนโลยีการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ต และด้านนโยบาย การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับผู้พิการทางสายตา

2. สังเกตการณ์ (Observation) โดยขณะสัมภาษณ์ให้ผู้พิการทางสายตาทดลองวิธีการสื่อสารผ่านระบบอินเทอร์เน็ตให้ชมเป็นตัวอย่าง

3. วิเคราะห์ข้อมูลจากทางอินเทอร์เน็ต เอกสาร บทความ ข่าวสารต่างๆ รวมถึงความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมอบรม สัมมนาในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตของผู้พิการทางสายตา

3.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาประชากรที่เฉพาะเจาะจง ซึ่งเป็นผู้พิการทางสายตากลุ่มคนทำงานที่ใช้การสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตในชีวิตประจำวัน จำนวน 14 คน คือ

- คนทำงาน จำนวน 7 คน ซึ่งเป็นผู้พิการทางสายตาในวัยทำงาน ในระดับผู้บริหาร และนักวิชาการ มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวางแผนด้านนโยบาย สิทธิในการสื่อสารสารสนเทศสำหรับผู้พิการทางสายตา รวมถึงการเผยแพร่ความรู้ และณรงค์ ด้านการสื่อสารผ่านระบบอินเทอร์เน็ตของผู้พิการทางสายตา เช่น สมาคมคนตาบอดแห่งประเทศไทย มูลนิธิช่วยคนตาบอดแห่งประเทศไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์ อาจารย์จากวิทยาลัยราชสุดา มหาวิทยาลัยมหิดล เป็นต้น

- เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานทั่วไป จำนวน 7 คน มีการใช้การสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตเป็นประจำ ทั้งภาครัฐ และเอกชน

3.2 ระยะเวลาในการทำวิจัย

ระยะเวลาในการทำวิจัยตั้งแต่เดือนตุลาคม-ธันวาคม 2552 โดยการสัมภาษณ์เจาะลึก พร้อมการสังเกตพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตในการสื่อสาร โดยสำหรับผู้พิการทางสายตาใช้ระยะเวลากับผู้ได้รับการสัมภาษณ์คนละประมาณ 40-60 นาที

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ในการเก็บข้อมูลและการบันทึกภาคสนาม ผู้วิจัยมีการจัดเก็บและรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. จากการสัมภาษณ์ (ข้อมูลปฐมภูมิ) การรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยระหว่างการทำสัมภาษณ์ ผู้วิจัยขอให้กลุ่มเป้าหมายจะสาธิตการใช้อินเทอร์เน็ตในการสื่อสาร และแนะนำกลุ่มผู้สนทนาด้วย โดยระหว่างการสื่อสารผู้วิจัยจะต้องสังเกตพฤติกรรมในการสื่อสาร และสามารถวิเคราะห์พฤติกรรมนั้นๆ นำมาศึกษาเพิ่มเติม ซึ่งในการสัมภาษณ์จะแบ่งได้ดังนี้

- สัมภาษณ์เจาะลึก
- สังเกตการณ์
- ศึกษาประวัติ วิถีชีวิต

2. จากเอกสาร (ข้อมูลทุติยภูมิ) ทางผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารเพื่อนำมาวิเคราะห์เพิ่มเติม และเพื่อให้ได้คำตอบที่น่าเชื่อถือในงานวิจัย สามารถแบ่งได้ดังนี้

- เทปบันทึกระหว่างการสัมภาษณ์ และเทปบันทึกจากการอบรม สัมมนาทางวิชาการ
- เอกสารต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น เอกสารประกอบการสัมมนา รายงานการประชุม บทความทางวิชาการ และข่าวที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ต รวมถึงเอกสารที่ได้จากกลุ่มเป้าหมายได้แนะนำ
- การเข้าร่วมอบรม สัมมนา ในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ต และสิทธิ นโยบายต่างๆ สำหรับผู้พิการทางสายตา

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือสำหรับการเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แบบสัมภาษณ์เชิงเจาะลึก ซึ่งมีการกำหนดคำถาม โดยลักษณะคำถาม ประกอบด้วย
 - คำถามทั่วไป (Topics) เพื่อโยงแนวความคิดของผู้ถูกสัมภาษณ์เข้าสู่ประเด็น
 - คำถามในเชิงเจาะลึก (Reflective) เพื่อตอบปัญหามาวิจัยให้ตรงประเด็นสอดคล้องกับแนวคิด และทฤษฎีที่กำหนดไว้เพื่อตอบคำถามให้เป็นรูปธรรมและตรงตามวัตถุประสงค์ให้มากที่สุด
2. เครื่องบันทึกเทปโทรทัศน์และเครื่องบันทึกเสียงเพื่อการสัมภาษณ์ พร้อมภาพถ่ายประกอบการเก็บข้อมูล
3. เอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นเอกสารที่ใช้อ้างอิง หรือเอกสารประกอบการสัมภาษณ์ เพื่อเป็นข้อมูลในระหว่างการสัมภาษณ์

3.5 การเตรียมตัวของผู้วิจัย

ผู้วิจัยจะเข้าสู่สนามอย่างเปิดเผย (Overt) ในฐานะนักวิจัย โดยจะนัดหมายตัวอย่าง ณ สถานที่ทำงานของกลุ่มตัวอย่างและดำเนินการสัมภาษณ์โดยผู้วิจัยจะต้องแนะนำตนเอง พูดคุยแบบเป็นกันเองโดยสอบถามข้อมูลส่วนตัวและข้อมูลทั่วไปก่อนเพื่อสร้างความคุ้นเคย จึงดำเนินการสัมภาษณ์ตามแนวคำถามที่กำหนดไว้ ซึ่งมีการบันทึกเทปโทรทัศน์ เครื่องบันทึกเสียง ถ่ายภาพและการจดบันทึกระหว่างการสัมภาษณ์

3.6 การนำเสนอข้อมูล

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลในลักษณะเชิงพรรณนา (Description) โดยการจัดหมวดหมู่ข้อมูลแบ่งตามหัวข้อวัตถุประสงค์ในการศึกษา ทั้งจากเอกสารที่รวบรวมและแบบที่ได้จากการสัมภาษณ์ ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสาร
2. ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และจากการสังเกตการ โดยแบ่งประเด็นดังนี้
 - ขั้นตอนการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตของผู้พิการทางสายตา
 - พฤติกรรมที่แสดงออกระหว่างการสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตของผู้พิการทางสายตา
 - ความสำคัญ และความจำเป็นของการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตในชีวิตประจำวันของผู้พิการทางสายตา

- ผู้พิการทางสายตามีความพึงพอใจหรือคาดหวังอะไรจากการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ต
- ความสัมพันธ์กับกลุ่มชุมชน กลุ่มผู้รู้สนทนาทางอินเทอร์เน็ต
- การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จากการสื่อสารอินเทอร์เน็ต
- อุปกรณ์ ซอฟต์แวร์ หรือสิ่งอำนวยความสะดวกที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตของผู้พิการทางสายตา
- นโยบายส่งเสริมการสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตของผู้พิการทางสายตา

ตารางที่ 3.1 แสดงวิธีการเก็บข้อมูล และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ 3.1 แสดงวิธีการเก็บข้อมูล และวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล	ทฤษฎี	วิธีวิจัย
วิเคราะห์ข้อมูล ปัญหา		
2. ผู้พิพากษาตามวิธีกร พฤติกรรมการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตอย่างไร	- ทฤษฎีการสื่อสารผ่านคอมพิวเตอร์ - ทฤษฎีการใช้สื่อและความพึงพอใจ - ทฤษฎีความคาดหวังจากสื่อ - แนวคิดเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับผู้พิพากษาทางสายตา	สัมภาษณ์เจาะลึก วิเคราะห์เอกสาร
2 ผู้พิพากษาตามมีความต้องการ และความจำเป็นอย่างไรในการสื่อสารทางอินเทอร์เน็ต	- ทฤษฎีการแพร่กระจายนวัตกรรม - ทฤษฎีการสื่อสารผ่านคอมพิวเตอร์ - ทฤษฎีการใช้สื่อและความพึงพอใจ - ทฤษฎีความคาดหวังจากสื่อ - แนวคิดเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับผู้พิพากษาทางสายตา	สัมภาษณ์เจาะลึก ศึกษาประวัติ และวิถีชีวิต
3. ผู้พิพากษาตามปัญหา และอุปสรรคในการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตอย่างไร	- ทฤษฎีการแพร่กระจายนวัตกรรม - ทฤษฎีการสื่อสารผ่านคอมพิวเตอร์ - ทฤษฎีการใช้สื่อและความพึงพอใจ - ทฤษฎีความคาดหวังจากสื่อ - แนวคิดเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับผู้พิพากษาทางสายตา	สัมภาษณ์เจาะลึก ศึกษาประวัติ และวิถีชีวิต
4. แนวทางการแก้ไขปัญหาเรื่องการเข้าถึงเทคโนโลยีการสื่อสารผ่านอินเทอร์เน็ตของผู้พิพากษาทางสายตาเป็นอย่างไร	- ทฤษฎีการใช้สื่อและความพึงพอใจ - ทฤษฎีความคาดหวังจากสื่อ - แนวคิดเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับผู้พิพากษาทางสายตา	สัมภาษณ์เจาะลึก วิเคราะห์เอกสาร